

Datum
2017-01-30
Er referens

Näringsdepartementet

Diarienummer

103 33 Stockholm

IF Metalls remissvar på SOU 2016:72 – Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet

Industrifacket Metall (IF Metall) vill ge sina synpunkter på utredningen Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72).

IF Metall har valt att enbart kommentera de förslag som bedöms ha en påverkan på industrin och som inte redan har påbörjats av regeringen. De bedömningar som görs av utredningen och de reformer som pågår granskas och kommenteras löpande i andra sammanhang.

Entreprenörskap, innovation och de svenska ramvillkoren

Utredningen uppmärksammar bostadsfrågans betydelse för tillväxt och företagande. Inte minst för industrin möjligheter att kunna rekrytera rätt kompetens är detta en viktig fråga som kräver långsiktiga beslut. IF Metall anser att det vore bra att få till ett brett blocköverskridande samarbete i bostadsfrågan. Målet med en överenskommelse bör vara att göra det möjligt att snabbare och billigare att bygga både bostads- och industrifastigheter.

Skatter och entreprenörskap

IF Metall delar åsikten att regeringen kontinuerligt bör analysera ramvillkoren för svenskt näringsliv i ett internationellt perspektiv samt träffsäkerheten och effektiviteten i de företagsfrämjande åtgärderna.

Däremot ser vi ingen fördel i ett oberoende och rådgivande organ för att stärka företagsfrämjandet. Nya översikter och utvärderingar bör kunna göras inom ramen för berörda myndigheter, departement och rådgivande organ. Däremot bör regeringen kontinuerligt se över och utveckla alla främjandeorganisationers verksamheter, så att de är så relevanta och värdeskapande som möjligt. Regeringen bör prioritera utveckling och effektivisering framför att skapa nya verksamheter.

Reformer för fler och mer framgångsrika företagsrekonstruktioner

IF Metall delar åsikten att staten genom sina myndigheter borde öka kunskapen om företagsrekonstruktion.

Många SME:s har ingen eller mycket begränsade kunskaper om möjligheten att gå in i företagsrekonstruktion i stället för i konkurs. Vår uppfattning är att många företag som hamnar på obestånd skulle kunna undvika en definitiv konkurs, förutsatt att

verksamheten i grunden är sund, om de i stället gick igenom en företagsrekonstruktion.

IF Metall anser att det vore bra att införa ett separat ackord för att skapa en snabbare väg till skuldnedsättning, när verksamheten i övrigt saknar behov av rekonstruktion.

En av erfarenheterna som vi har dragit, inte minst från den senaste finanskrisen, är att företag kan drabbas av likviditetsproblem på grund av att de yttre förutsättningarna snabbt förändras. Ett flertal mindre underleverantörer hamnade till exempel på obestånd, mer eller mindre över en natt, när fordonstillverkarna hastigt drog tillbaka beställningarna. Företagen hamnade på obestånd på grund av uteblivna betalningar och avsaknad av finansieringsmöjligheter. Ett separat ackord hade varit till stor hjälp, eftersom skuldnedskrivningen hade skett snabbare och till ett lägre pris.

IF Metall delar åsikten att avsaknad av samtycke från rekonstruktören för en rättshandling som tecknas av bolaget skulle innebära att rättshandlingen blir ogiltig. En sådan regel skulle förhindra att olämpliga överenskommelser träffas eller att olönsamma affärer genomförs.

IF Metall anser att det vore bra om lagstiftningen i större utsträckning kunde minska riskerna för och konsekvenserna av misslyckanden för både företag och entreprenörer. En sådan förändring bör dock ske i samband med att beviskraven för att få inleda en rekonstruktion höjs. Endast företag med goda förutsättningar att klara av en rekonstruktion borde få möjligheten till en andra chans. Högre beviskrav och krav på och bättre information vore värdefullt för seriösa gäldenärer, borgenärer och anställda.

Förslag för klimatvänlig och resurseffektiv produktion

IF Metall delar åsikten att regeringen ska verka för harmoniserade regelverk för en mer cirkulär ekonomi inom EU samt att det nuvarande nationella regelverket bör ses över.

Övergången till en mer cirkulär ekonomi kräver en mängd reformer inom flera politikområden. Utredningen lägger fram några intressanta förslag, men det saknas ett helhetsgrepp. Det vore därför bra om regeringen tillsatte en bred utredning kring hur svensk ekonomi kan bli mer cirkulär. En ny utredning bör rikta in sig på att optimera hela den industriella värdekedjan och inte enbart enskilda delar samt se över allt ifrån skatter, incitament och regelverk till offentlig upphandling och andra statliga innovationssatsningar. Det är viktigt att ha i åtanke att en cirkulär ekonomi handlar om mycket mer än bara återvinning och miljöskatter.

Förbättra den nationella koordineringen och tydliggör den regionala rollen

IF Metall delar åsikten att det vore bra att ge Näringsdepartementet ett tydligare ansvar för såväl inhemska som internationella främjandeinsatser och att målen för de insatserna ska vara så tydliga och mätbara som möjligt.

Det vore värdefullt om styrningen och samordningen av företagsfrämjandet blev effektivare. För att styrningen ska bli så rak och effektiv som möjligt bör samordningen hanteras på Näringsdepartementet och inte utlokaliseras till myndigheter eller andra aktörer. Målen, både kvalitativa och kvantitativa, bör utformas av varje främjandeorganisation i samarbete med Näringsdepartementet och utifrån verksamhetens syfte. Målen bör vara långsiktiga, kopplade till kärnverksamheten och sådant som organisationerna direkt kan påverka. Risken är att mer övergripande mål och breda utvärderingar inte riktigt passar någon och bara skapar byråkrati och stelbenta regelverk.

IF Metall anser att det vore värdefullt att kartlägga de grundläggande strukturer och funktioner som Sveriges regioner behöver för att genomföra satsningar inom ramen för nationella program riktade mot innovation och entreprenörskap.

Det är positivt att ett allt större ansvar för innovation och företagsutveckling har delegerats till den regionala nivån. Delegeringen måste dock i större grad åtföljas av uppföljning och anpassning av resurserna, så att de regionala aktörerna har förutsättningar att genomföra sitt uppdrag på bästa sätt. Även om regionerna skiljer sig åt finns det alltid en stor utvecklingspotential, inte minst när det gäller att förbättra industripolitiken. IF Metall är övertygade om att effekten av de nationella satsningarna skulle öka betydligt med en bättre regional samordning inom ramen för strategin Smart industri. Industrin borde i högre utsträckning ses som den grundpelare den de facto är i olika regioners ekonomi.

IF Metall anser att det vore bra om Tillväxtanalys, eller någon annan myndighet, fick uppdraget att utreda möjligheten att utveckla samhällsekonomiska kalkyler för främjandeinsatser.

Det är viktigt att ha i åtanke att det är svårt att mäta och uppskatta nyttan av olika företagsfrämjande åtgärder, vilket också utredningen lyfter fram. Därtill finns även en politisk diskussion om vad staten ska ägna sig åt, vilket ytterligare försvårar analysen. Vi ser gärna en bredare översyn där både nyttan av de utvärderingar som görs undersöks och även förslag på nya analysmetoder tas fram. Regeringen bör analysera främjandesystemet utifrån flera olika parametrar, där en samhälls-ekonomisk kalkyl skulle vara en del av underlaget.

Mängden av olika företagsfrämjande stöd skapar problem för företag att överblicka vilka möjligheter som finns. IF Metall delar därför åsikten att de företagsfrämjande stöden bör konsolideras till ett mer begränsat antal insatser av tillräcklig storlek. Det är samtidigt viktigt att eventuella konsolideringar styrs av affärslogik och tydliga synergier mellan främjandeorganisationerna. Storlek i sig har inget egenvärde och risken finns att allt för stora och spretiga organisationer blir tröga, byråkratiska och svåra att styra samt att utvärdera. Både främjandeorganisationerna och främjandesystemet bör utvärderas kontinuerligt och ligga till grund för att resurser skiftas till de områden där de gör störst nytta. Det viktigaste är att främjandesystemet skapar så stora värden som möjligt, inte hur det är organiserat.

En ökad digitalisering frigör resurser som kan användas till att bygga ut den regionala närvaron och förbättra den uppsökande verksamheten. IF Metall anser därför att det vore bra att utveckla en mer heltäckande digital plattform för främjandesystemet. Vår erfarenhet är samtidigt att det personliga mötet fortfarande är väldigt viktigt, inte minst i traditionella näringar. Rådgivning bör därför inte uteslutande ske genom digitala plattformar, utan vara ett komplement till det personliga mötet.

IF Metall delar åsikten att om fler reguljära upphandlingar inom stat, kommuner och landsting borde beskrivas i funktionstermer.

Det finns betydande hinder i den statliga förvaltningen för kunna att öka graden av innovation vid offentliga upphandlingar. IF Metall anser att det vore bra om Upphandlingsmyndigheten såg över vilka konkreta behov myndigheter och kommuner har av stöd och riskdelning i samband med funktionsupphandlingar, samt ta fram konkreta åtgärder som gör det enklare för SME:s att konkurrera i offentliga upphandlingar. Ett svenskt SBIR-program skulle till exempel vara ett bra sätt att lösa samhällsproblem och samtidigt skapa en marknad för innovativa SME:s. Den nya upphandlingsmyndigheten bör även arbeta med att stötta beställarkonsortier av, exempelvis, kommuner med gemensamma upphandlingsbehov.

Förslag för att utveckla och förstärka lärosätenas forsknings- och utbildningsinsatser

Utredningen tar upp en omdiskuterad fråga om principerna för fördelning av högskolans basanslag för forskning. IF Metall anser att en ökad roll för samverkan med det omgivande samhället är angelägen, men frågan rymmer många olika hänsyn och behöver därför lösas i ett större sammanhang.

Förslaget om en konsolidering av forskningsfinansieringen är tveeggat. Att undvika överlappning kan vara ett sätt att effektivisera resursanvändningen. Å andra sidan kan en struktur med flera möjligheter öppna för intressanta forskningsuppslag som fått nej hos en finansiär. Erfarenheten ger många exempel på den krokiga väg innovationer ofta tagit innan de lyckats bevisa sin potential. IF Metall ser i första hand gemensamma övergripande prioriteringar som en framkomlig väg när det gäller att skapa en effektivare forskningsfinansiering.

Utredningen föreslår en permanentning av Vetenskapsrådets satsningar på rekrytering av internationellt ledande forskare. Erfarenheterna av rekrytering av internationellt erkända forskningsledare är dock blandad. Uppenbarligen finns en attraktionskraft kring ledande namn som kan bidra till att attrahera fler duktiga forskare och kompetens. Samtidigt har effekten i viss mån också varit begränsande för unga forskare, inte minst kvinnliga och för helt nya forskningsområden, eftersom urvalet i så hög grad styrts av historiska forskningsresultat. IF Metall menar att fortsatt effektutvärdering bör ske innan ytterligare resurser binds till detta.

Förslag för en förstärkt kompetensförsörjning

Den digitala transformationen framstår alltmer som en ödesfråga för företag, inte minst de som konkurrerar på en global marknad. För Sverige är det avgörande att företag inom alla branscher snabbt tillägnar sig kunskaper och kompetens på detta område. IF Metall anser att en förstärkning av insatserna, som utredningen föreslår, är mycket angelägen och bör inlemmas i de övriga behov som digitaliseringen föranleder. Här kan också insatser för att i större grad öppna upp universitet och högskolor, för att i mer anpassade former svara upp mot företagens behov av kompetensutveckling vara viktig. Samtidigt är det viktigt att understryka att digitaliseringen skapar behov inom alla yrkesgrupper. Det betyder att alla utbildningsanordnare berörs.

Utveckla samarbete mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor

Utredningen pekar på en intressant möjlighet för företag ”utanför” akademien att utnyttja resurser som finns hos innovationskontoren. I mångt och mycket finns en konstlad syn på företag med akademiskt ursprung respektive industriellt. I själva verket är det ofta i samverkan mellan forskningsbaserade idéer och industriell erfarenhet som de mest livskraftiga företagen kan skapas. IF Metall anser att en samordning av olika främjandeinsatser hos akademien respektive Almi bör ske.

Sverige har omfattande resurser i form av lab- och testmiljöer som inte alltid används i den utsträckning som är möjlig. RISE har uppmärksammat denna fråga och en inventering har skett av institutens anläggningar. Denna kan med fördel kompletteras med de resurser som finns inom högskolesystemet. Snabb access till en låg initial kostnad och möjlighet till kvalificerat expertstöd skulle vara ett värdefullt inslag i stödet till entreprenörer och SMF. Formen för ett stöd kan diskuteras, men IF Metall stöder tanken i detta förslag.

Övriga förslag för att öka forskning och innovation i samhället

Även förslagen om stöd för uppfinnare och entreprenörer som hamnar i konflikt med större aktörer om immateriella rättigheter bör tas till vara. Det är mycket svårt att driva processer mot storföretag som kanske har sitt säte i andra länder, med delvis andra rättssystem. IF Metall anser att staten bör ha en möjlighet att, i vissa fall, gå in som garant för processkostnader.

Med vänlig hälsning
Industrifacket Metall

Erica Sjölander
Utredningschef

Aleksandar Zuza
Utredare

Ola Asplund
Senior advisor